

SÁMIID RIIKKASEARVI

Svenska Samernas Riksförbund · SSR

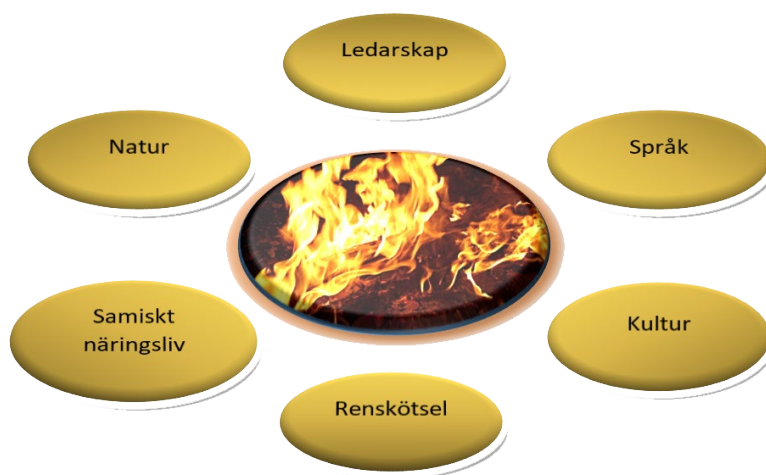

Verksamhetsberättelse för år 2024

1.0 Inledning.....	3
1.1 Våra strategier enligt Njunjuš	3
1.2 Våra insatsområden och vårt arbetssätt.....	5
2.0 Organisation.....	5
2.1 Styrelsen.....	5
2.2 Den operativa organisationen 2023.....	6
2.3 Representanter i verksamheter och organisationer	7
2.4 Revision	7
3.0 Medlemsservice	8
3.2 Beredning och handläggning av kulturfrågor.....	9
3.3 Hälsa och arbetsmiljö.....	10
3.4 Rasism, hat och hot i det offentliga samtalet	10
4.0 Näringslivsfrågor	11
4.1 Renens hälsa	12
4.2 CWD och andra smittsamma sjukdomar	12
4.3 Trafik	13
4.4 Slakt av ren.....	14
4.5 Samisk mat och förädling.....	14
4.6 Rovdjursfrågor.....	14
4.7 FSC – Skogsfrågor	15
4.8 Forskning och SSR	16
4.9 Konkurrerande markanvändning	17
4.10 Konsultationsordningen	18
5.0 Rådgivning.....	19
5.1 Översyn av rennäringslagen – Renmarkskommittén.....	20
5.2 Samebyarnas interna organisering - Sametingets regeringsuppdrag.....	20
5.3 Wayfinders Circle	20
6.0 Opinionsarbete.....	21
7.0 Ekonomi och administration	21
7.1 Kulturnämnden	21
7.2 Slutord.....	22

1.0 Inledning

Arbetet inom SSR har långa traditioner. Under de drygt 75 år som organisationen varit verksam har ett grundläggande fundament utvecklats på vilket organisationens arbete idag vilar. Detta fundament är uppbyggt av såväl värderingar, kunskaper som utvecklade förhållnings- och arbetssätt. SSR:s arbete utgår från vår värdegrund vilken återfinns i vårt visionsdokument. Vår värdegrund symboliseras av årran (eldstaden) i en kåta med årranstenarna runt omkring den värmande elden. De sex stenarna symboliserar de viktiga grundpelarna som SSR:s vision vilar på:

Njunjuš-dokumentet är SSR:s eget dokument som beskriver vår vision, och som ska ge kraft och leda SSR:s arbete framåt. Det ska ge medlemmar, styrelse och kanslipersonal vägledning för hur arbetet ska bedrivas för att en positiv utveckling för näringen ska uppnås. Dokumentet är också ett klargörande för hur vi vill att omvärlden ska betrakta oss och det arbete vi gör.

1.1 Våra strategier enligt Njunjuš

De övergripande målen har delats in i strategier, dessa ska tydliggöra vårt arbete för att uppnå visionen.

SSR:s verksamhet utgår ifrån de rättigheter som vi som folk under lång tid har upparbetat och som erkänts genom bruk av markerna, både inom nationell och internationell rätt.

Vår samiska kultur utgår ifrån renskötseln som grundar sig på ett traditionellt bruk av land och vatten. Vi ska fortsätta verka för en långsiktig och hållbar renskötsel som utvecklas hela tiden men på våra egna villkor.

Rätten till självbestämmande är den mest centrala delen av alla mänskliga rättigheter. Den är en förutsättning för förverkligandet av våra mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Vår rätt till mark och vatten har uppstått genom långvarigt bruk och en förutsättning för en hållbar renskötsel är arbetsro och betesro med minimala störningar på både is och från luftrummet.

SSR hämtar inspiration och kraft från vår natur, våra yngre samt den traditionella kunskap som våra äldre förmedlat till oss. För att vi ska kunna uppnå vår vision måste vi själva leda diskussionen och arbetet med vår egen framtid. Med tradition och ny kunskap förvaltar vi vårt levnadssätt till kommande generationer.

Strategier för hur vår vision ska uppnås:

- Sámiid Riikkasearvi har en viktig roll när det gäller att sprida och förmedla kunskap till främst till våra medlemmar samt det omgivande samhället. Vi ska vara en offensiv och trovärdig organisation med hög kompetens som i vårt arbete tar utgångspunkt i våra egna samiska värderingar. SSR ska vara en organisation som agerar i stället för reagerar.
- Att tillvarata vårt ungdomsråds åsikter och kompetenser och implementera dessa i våra egna visioner på bästa sätt för att på så sätt ge de yngre möjligheten att påverka sin egen framtid.
- Att arbeta för ett livskraftigt Sápmi där vårt behov av att nyttja land och vatten för vår försörjning (renskötsel) är tryggad i enlighet med gällande folkrättsliga principer. I detta arbete har samebyarna huvudansvaret för förvaltningen av vårt land och våra resurser. Vi kallar det för iešheanaláš, egenmakt. (saL,SaS,SaU) jïjtjefaamoe, lesjfabmo.
- Att arbeta med en utveckling av renskötseln som är holistiskt, det vill säga hållbar och ekonomiskt bärkraftig, som både tar hänsyn till kultur och livsstil. Vi kallar denna livskraftiga renskötsel för bistevaš boazoealáhus. (SaL,SaS,SaU),Stuoves boatsojäládus Jielije baaŋtoe mij dovne kultuvem jïh jielemem seatedh.
- Att sträva efter att medlemmarnas behov säkerställs. För SSR är det av högsta betydelse att ha en god relation med våra medlemmar, det är endast genom denna relation som vi kan möjliggöra ett framgångsrikt arbete. Denna strävan mot enighet med medlemmarna kallar vi aktavuohta, rahtjat aktavuohtaj, (SaL,SaS,SaU).Aktesivvyöki latjkedh.
- Att arbeta med att stödja sameföreningarna för att föreningarna ska kunna utvecklas utifrån sina egna behov. Sameföreningarna ska få bättre förutsättningar för att fungera som ett viktigt instrument för att öka förståelsen för renskötsel och samisk kultur. Vi kallar denna förståelse för ipmárdus. Dádjadus,SaL,SaS, SaU)
- Att arbeta för att vi samer ska känna stolthet över vårt arv, vårt språk och vår identitet. Den dubbla kulturella kompetensen som vi innehar är en stor resurs och tillgång. Vi kallar denna flerkulturkompetens för mánggakultuvrralášvuohta. Moattekultuvra-máhtto (SaL,SaS,SaU) Gellienkultuvremaahtoe
- Att arbeta för att vi samer inte bara skall vara synliga i Sverige och i Norden, utan även globalt. Vi ska skapa fler möjligheter att vara med och påverka sakfrågor som berör renskötseln, våra samiska näringar och kultur på en internationell nivå. För oss samer är det oassalastin, oassálasstem, omvärldsdeltagande. (SaL,SaS,SaU)

1.2 Våra insatsområden och vårt arbetssätt

Utmaningarna styr vårt arbetssätt, de insatsområden som vi arbetar med inom organisationen är därför:

- *medlemsservice*
- *livskraftig och hållbar renskötsel*
- *rådgivning*
- *kompetensutveckling*
- *opinionsbildning*
- *näringslivsutveckling*
- *kultur- och samhällsfrågor*
- *klimatanpassning*
- *djurvälfärd*
- *hälsofrågor*

SSR:s arbete styrs också av landsmötet antagna resolutioner och beslut; dessa utgör grunden och ramarna för såväl styrelsen som kansliet.

När vi inom SSR arbetar tar vi hänsyn till vår árbediehtu, samisk traditionell kunskap, om renskötseln och det samiska samhället. På så sätt skapar vi en utveckling där vi väljer vår egen väg, där vi formar vår egen makt, där vi påverkar vår framtid vilken också är vårt arv som vi har att förvalta för kommande generationer.

2.0 Organisation

2.1 Styrelsen

Styrelsen svarar för SSR:s organisation och den övergripande förvaltningen av SSR:s angelägenheter. Uppgiften omfattar beslut som styrelsen har ansvar för enligt stadgar och landsmöte samt i övrigt beslut i frågor av strategisk, principiell och ekonomisk betydelse. För att styrelsen ska arbeta effektivt finns en upprättad arbetsordning. Enligt denna arbetsordning har styrelsen följande arbetsuppgifter:

- Att styra och stötta verksamheten enligt stadgar, landsmötesbeslut, långsiktiga verksamhetsplaner och övriga styrdokument.
- Att upprätta och utvärdera en årlig verksamhetsplan med visioner, mål och aktivitetsplanering.
- Att upprätta en årlig budget samt att utvärdera och följa upp denna. Budget beslutas av landsmötet.
- Att förankra frågor och skapa optimal delaktighet bland SSR:s medlemmar samt verka för att stärka SSR regionalt. Kontakten med regionerna och sameföreningarna sker främst genom de regionala styrelserepresentanterna.
- Att aktivt verka för en långsiktig stabil ekonomi genom att skapa resurser, ekonomiska förutsättningar och minimera kostnaderna.
- Att verka för en organisation som optimalt svarar mot SSR:s primära uppgift, vision och mål.
- Att planera och förbereda förbundets landsmöte enligt stadgarna.

Styrelsen har under året, sedan landsmötet 2024, bestått av följande personer:

- Matti Blind Berg, ordförande
- Kjell Larsson, representant för skogssamebyarna
- Thomas Stenlund, suppleant för Kjell Larsson
- Helena Partapuoli, representant för sameföreningarna
- Linn Larsson, suppleant för sameföreningarna
- Anja Fjellgren Walkeapää, representant för samebyarna i Jämtland, Härjedalen och Dalarna
- Franciska Rensberg, suppleant för Anja Fjellgren Walkeapää
- Raymond Wasara representant för samebyarna i norra Norrbotten.
- Erika Jannok, suppleant för Raymond Wasara
- Gabinus Klemetsson Leek, representant för samebyarna i Västerbotten
- Olof Johannes Skum, suppleant för Gabinus Klemetsson Leek,
- Anders-Erling Fjällås, vice ordförande och representant för samebyarna i södra Norrbotten
- Mikael, Kuhmunen suppleant för Anders Erling Fjällås

Under året har styrelsen sammanträtt 7 gånger, flertalet av mötena har skett digitalt. Arbetet har präglats av ett stort engagemang. En stor del av styrelsens arbete under året har varit att arbeta med frågor kopplade till den pågående översynen av rennäringslagen, Renmarkskommittén, samt konsekvenserna av denna. Styrelsens ambitioner är att SSR ska bli, offensivare och en naturlig part att vända sig till.

Vid sidan av styrelsearbetet har styrelseledamöterna arrangerat regionala möten i sina respektive regioner, dessa har under 2024 varit både fysiska och digitala baserat på medlemmarnas önskemål. Ledamöterna har också haft tät kontakt med kansliet för att kunna vara uppdaterade på aktuella frågeställningar.

Styrelsen finns också representerad i SSR:s olika expertgrupper.

2.2 Den operativa organisationen 2024

- Matti Blind Berg, ordförande arvoderad motsvarande 70% tjänstgöringsgrad
- Jenny Wik Karlsson, förbundsjurist och verksamhetschef
- Näringshandläggare 100%
- Administratör 100%
- Konsultationshandläggare/jurist 100%
- Projektresurs 80%
- Näringsresurs 100%
- Jurist 100%
- Skogshandläggare 100%
- Konsultationshandläggare/jurist 50%
- Resurs administration 25%
- Kultur- och samhällshandläggare from 1 November 100%
- Timanställd personal vid behov
- Christina Allard, expert Renmarkskommittén
- Anders-Erling Fjällås, sakkunnig Renmarkskommittén

Personalen är en av SSR:s största tillgångar, utan deras mycket stora engagemang så skulle organisationen falla platt till marken. Under året, har Verksamhetschef tillsammans med Ordförande och Vice ordförande utgjort ledningsfunktion för verksamheten.

För att ta tillvara medlemmarnas kunskap och för att förankra vår verksamhet har SSR också fyra olika permanenta arbetsgrupper. Genom att arbeta på detta sätt ökar vi delaktigheten för medlemmarna men säkerställer också att organisationen och personalen får in mycket värdefull kunskap.

- SSR:s skogsgrupp
- SSR:s rovdjursgrupp
- SSR:s markanvändningsgrupp
- SSR:s trafikgrupp

Utöver de permanenta grupperna har också en mindre arbetsgrupp inrättats för att arbeta med frågor kopplade till arbetet som skedde med anledning av översynen av rennäringslagen samt frågor kopplade till samebyarnas interna organisering.

I arbetsgrupperna finns samtliga regioner representerade. Grupperna möts 1–2 ggr per år, men mycket arbete och kontakt sker mellan mötena.

2.3 Representanter i verksamheter och organisationer

Inom SSR är det inte bara personal och styrelse som arbetar aktivt för att vi skall kunna uppnå våra mål. Ett drygt 60-tal personer, förankrade i vår medlemskår, är engagerade i olika verksamheter. Nedan listas några av dessa verksamheter och organisationer.

- Sámi Duodji
- Nationella sektors rådet för skog
- Viltförvaltningsdelegationerna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland och Dalarna
- World Reindeer Herders Association
- FSC
- Fjällsäkerhetsrådet
- Samernas Utbildningscentrum
- Tidningen Samefolket
- Stiftelsen Ájtte
- Gaaltije
- Giron Sámi Teáhter
- Den Samiska Minnesfonden
- Centrala samrådsgruppen skogsbruk-rennäring
- Samerådet
- Nationella Klövviltsrådet
- Nationella Rovdjursrådet
- WWF:s insynsråd
- Nationella Fjällsäkerhetsrådet
- Kunskapsnätverket för samisk hälsa
- m.fl.

2.4 Revision

SSR:s revisorer under 2024 har varit Deloitte och Lars-Anders Baer.

3.0 Medlemsservice

SSR:s verksamhet är efterfrågestyrd från såväl våra medlemmar som vår omvärld. SSR ser mot bakgrund av att omvärlden förändras i en allt snabbare takt och att många av förändringarna i det omgivande samhället påverkar våra medlemmar, att behovet av tjänster och insatser från SSR konstant fortsätter att öka. Den industriella omställningen i norra Sverige påverkar samebyarna i allra högsta grad och kommer att göra så under lång tid framöver. För att möta den alltmer ökande efterfrågan som finns behöver organisationen på sikt stärka basverksamheten med personella resurser och för att genomföra detta krävs ett ökat ekonomiskt anslag. Såväl styrelse som ledningen för kansliet arbetar aktivt med att söka möjligheter för att få in ytterligare finansiering för verksamheten. Ledning och styrelse anser att SSR inte kan eller ska vara beroende av projektanslag utan att basanslaget måste öka. Under 2022–23 beviljades SSR en viss ökning av sitt anslag, vilket var välkommet, anslaget för 2024 var dock detsamma som 2023. Den ökade inflationen under 2022–23 samt början av 2024 har medfört att organisationen belastats med ökade kostnader. Utebliven ökning av anslaget 2024 innebär i praktiken en sänkning av anslaget på grund av de kostnadsökningar som skett under året. Införandet av konsultationsordningen har generat en ökad arbetsbelastning SSR projektmedel för att arbeta med konsultationsordningen. Under den period som konsultations-ordningen varit gällande har SSR erhållit ca 300 - 400 konsultationsförfrågningar. SSR har utöver de konsultationer som organisationen deltagit på även bistått samebyar och sameföreningar vid konsultationer. För att även fortsättningsvis kunna delta i konsultationer är det nödvändigt att även fortsättningsvis ha en anställd med ansvar för konsultations-ordningen.

Arbetet med att företräda medlemmarna och ge dem medlemsservice måste oftast av tidsskäl (och ekonomiska skäl) fokuseras på principiellt viktiga frågeställningar. Ett sådant område är att assistera samebyarna vid olika typer av intrång. Från SSR har vi deltagit med råd, stöd och förhandlingsmedverkan i ett flertal ärenden. En annan viktig del i medlemsservicen är att genomföra utbildningar inom olika områden, fler av SSR:s utbildningar genomförs digitalt, vilket medfört att vi nått fler medlemmar än tidigare.

I arbetet med att företräda medlemmarna har det varit viktigt att utveckla nya verktyg och metoder. Inom SSR är det därför viktigt att organisationen ständigt utvecklas och tar del av nya kunskaper inom en mängd olika områden, exempelvis utveckling av rättspraxis och forskning i syfte med att arbeta fram strategier som utgår från vår rättsuppfattning. SSR har deltagit i flertalet olika styr- och referensgrupper i både pågående och avslutade projekt där fokus legat på bland annat kumulativa effekter.

SSR började under 2021 att redovisa aktiviteter inom medlemsservicen på ett tydligare, mer visuellt sätt genom att föra statistik över en del av verksamheten, bilagt denna verksamhetsberättelse finns en sammanställning över aktiviteter riktade till medlemmar under 2024. Statistiken redogör för stora delar av SSR:s medlemsservice, den ska dock läsas med utgångspunkten att inte samtliga delar av SSR:s verksamhet finns med.

3.2 Samisk språk- och kulturkulturfrågor

SSR har sedan sin tillblivelse arbetat för medlemmarnas kulturella- och sociala rättigheter. Däri är det samiska språk- och kulturfrågorna inbegripna. Idag återfinns framför allt en kontakt med landets sameföreningar. En viktig insats för sameföreningarna är att stärka dem i sitt föreningsarbete. SSR har också genomfört digitala möten med sameföreningarna för att diskutera önskemål och behov från föreningens sida. SSR kommer även fortsättningsvis arrangera fler digitala utbildningar och webinarier riktade mot sameföreningarna- och samebyar.

SSR har under största delen av 2024 haft en vakans på tjänsten som kulturhandläggare, arbetsuppgifterna har fördelats ut på befintlig personal. 1 november anställde SSR en kultur- och samhällshandläggare.

Revitaliseringen av de samiska språken liksom att bevaka rättighetsfrågorna knutna till användandet av de samiska språken är en prioriterad fråga för SSR. Förutsättningarna och därmed tillgången till samiska språkarenor berör alla samer.

SSR har under 2024 bevakat minoritetspolitiken och minoritetsspråkslagen som reglerar rätten till förskoleverksamhet och äldreomsorg på samiska i de samiska förvaltningskommunerna. SSR har tillsammans med andra samiska civilsamhällesorganisationer deltagit 2024 i årligt samråd om minoritetspolitiken med regeringen (kulturminister Parisa Liljestrand).

SSR har under 2024 i skrivelse samt möten med Regeringskansliet framfört kritik till regeringen för deras neddragning av anslag för samisk språkcentrums verksamhet och de samnordiska Giellagáldu. Situationen för de samiska språken i Sverige är allvarlig och de redan sköra strukturerna som finns riskerar att försämrats ännu mer i och med regeringens politik.

SSR har sedan tidigare en språkplan samt jämställdhetsplan, vilka har antagits av styrelsen i oktober 2022 för verksamhetsåret 2022/24. SSR arbetar aktivt för att dessa planer tillämpas inom verksamheten under kommande verksamhetsår. SSR kommer också fortsätta att undersöka

möjligheterna till att finna finansiering för ökad användning av samiska inom organisationen. SSR uppmuntrar anställd kanslipersonal att läsa samiska, flera anställda studerar eller har studerat samiska.

SSR har idag ett omfattande material arkiverat på kansliet, ett material som innehåller en stor del av samisk nutidshistoria. SSR har under en lång tid arbetat på att finna lösningar för att dessa handlingar skall förvaras på ett säkert sätt men också att intresserade forskare skall ges möjlighet att ta del av materialet. Arbetet med att finna finansieringslösningar för detta pågår, det har dock visat sig svårt att få finansiering för digitalisering av arkiv.

3.3 Hälsa och arbetsmiljö

Hälsa och välbefinnande handlar om mer än att vara frisk i strikt fysisk mening. FN:s Världshälsoorganisation definierar hälsa som *"tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och ej endast frånvaro av sjukdom och skräplighet."* Hälsa och välbefinnande handlar således i hög grad om psykosociala och socioekonomiska riskfaktorer. Här utgör de renskötande samerna en exponerad riskgrupp. Vilket visar sig genom höga arbetskrav, begränsad egenkontroll, låg nettotkomst, en tillvaro som upplevs som mindre meningsfull, hanterbar, och begriplig jämfört med majoritetsbefolkningen samt hög förekomst av ångest och depression. Den samiska befolkningen behöver i sitt möte med vård, hälsoförebyggande insatser med mera mötas av personal med kompetens om den samiska kulturen och det samiska folkets förutsättningar.

SSR ingår i styrgruppen för det nationella kunskapsnätverket för samisk hälsa. De fyra nordligaste landstingen, Sametinget, Sáminuorra, övriga samiska organisationer samt SSR ingår i nätverket. SSR är representerad i Västerbotten- och Norrbottens läns landsting samiska referensgrupp.

SSR har under 2024 fortsatt sitt engagemang inom detta område då vårt välmående återspeglas i hela vardagen.

SSR samverkar med flertalet forskare inom området hälsa/arbetsmiljö, under hösten har SSR varit involverad i framtagande av nya ansökningar för fortsatta projekt. SSR:s samverkan med forskare/universitet utgår alltid från SSR:s framtagna forskningsriktlinjer.

3.4 Rasism, hat och hot i det offentliga samtalet

Inom SSR arbetar vi ständigt med dessa frågeställningar, hur rasism påverkar den samiska befolkningen i Sverige på olika sätt. En problematik är att renen också utsätts för hatbrott. SSR ser med stor oro att många upplever att denna typ av brott ökar. Vid hatbrott förekommer bland annat att renar plågas för att någon vill hämnas på renskötarna av olika anledningar. Hatbrott mot djur finns inte i dagens lagstiftning, dock betraktas troligen gärningen som hatbrott då det kan kopplas till att renägaren är same. Dessa hatbrott är oerhört psykiskt påfrestande för renskötarna.

Att lyfta och synliggöra problematiken med renar som plågas är en del i SSR:s arbete med att minska och förebygga dessa brott. Vi agerar också genom att bistå utsatta medlemmar i dialog med polis, samt samarbetar med Polisen för att höja prioriteringen på brott av denna typ.

Checklistan angående hur man ska agera om man drabbats av misstänkt hatbrott framtagna i tidigare projekt finansierat av MUCF har spridits i omgångar i våra digitala medier och medlemsutskick.

SSR deltar i Forum för levande historias referensgrupp för arbete mot rasism, homo-, bi-, och transfobi.

Forum för levande historia har i uppdrag från regeringen att samordna och följa upp den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Forum för levande historia ska också erbjuda offentliganställda i exempelvis skola, polis, arbetsförmedling, försäkringskassa och socialtjänst fortbildning om rasism och liknande former av fientlighet i historien och i dag.

Referensgruppens primära syfte är att kommentera på Forum för levande historias årliga samlade rapportering av det arbete som bedrivs inom ramarna för den nationella planen. Dessa kommentarer biläggs rapporteringen och lämnas till Regeringskansliet. Referensgruppen får också lämna synpunkter på Forum för levande historias planering och genomförande av myndighetens arbete mot rasism, homo-, bi- och transfobi.

4.0 Näringslivsfrågor

Näringslivsutveckling och frågor som kopplar till det inom det samiska samhället är ett av SSR:s insatsområden. SSR har under lång tid arbetat med näringslivsutveckling och har en särskild näringshandläggare som arbetar intensivt med dessa frågor. Utöver näringshandläggaren arbetar flera inom organisationen med frågor knutet till näringsrådgivning, då detta område spänner över många olika frågeställningar. Inom ramen för näringsrådgivningen arbetar SSR bland annat med rådgivning till medlemmarna, utbildningsinsatser samt att bistå och stödja samebyarna i kontakter med olika myndigheter och projektörer. Personalen har löpande kontakter med branschorganisationer samt andra aktörer som bedriver olika typer av verksamhet inom renskötselområdet. SSR arbetar med värdering av renar, främst de som förolyckats av någon orsak.

SSR har under de senaste åren genom flertalet projekt arbetat med att skapa en solid grund för samisk affärsutveckling såväl inom det samiska samhället som utåtriktat mot det omgivande. Till skillnad från en svensk affärsutveckling så innehåller SSR:s arbete även ett självklart moment som handlar om samisk värdegrund. En stor del av arbetet utgår från våra medlemmars idéer och efterfrågan. SSR har goda kunskaper att driva och utveckla projekt inom företagsutveckling och vi ser det som en naturlig del att vidareutveckla och förmedla vår redan upparbetade kunskap. Näringsutveckling handlar inte enbart om affärsutveckling, utan lika mycket om att finna verktyg i vardagen för att möta alla de omvärldsfaktorer som påverkar våra medlemmar i högsta grad. Våra insatser inom området utgår inte från ett rent affärsmässigt synsätt utan tar sitt avstamp i urfolks traditionella näringar.

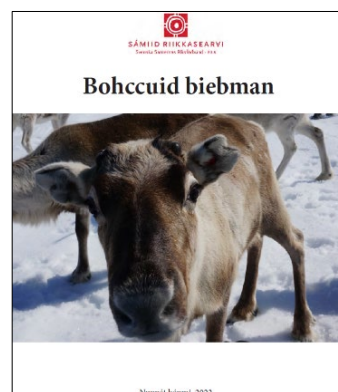
För att fullt ut kunna leva upp till våra ambitioner att skapa bättre förutsättningar för en långsiktigt livskraftig och hållbar renskötsel så sökte SSR projektmedel för att belysa rensköteln förutsättningar idag och i framtiden. Projektet som påbörjades i maj 2023 fortlöper och är en del i SSR:s arbete om hur SSR tillsammans med våra medlemmar skall arbeta för att skapa en renskötsel som är långsiktigt och hållbar. Våra renskötare måste få känna arbetsro, oavsett vart de befinner sig i renskötselområdet. Utan arbetsro är det svårt att finna glädje och framtidstro. Våra näringar måste få ett reellt inflytande över förändringar som påverkar dem.

4.1 Renens hälsa

Under 2017 startade SSR ett omfattande arbete rörande renens hälsa. SSR har under 2024 med medel från Jordbruksverket fortsatt arbetet med frågor som rör renens hälsa där exempelvis djurskydd, smittskydd, sjukdomsregistrering på ren, informationsinsatser riktade internt och externt ingår. SSR arbetar rådgivande till både myndigheter, samebyar och enskilda renägare.

Renhälsovården har under 2024 haft telefon och/eller digital rådgivning av veterinär och annan projektpersonal i samband med sjukdomsproblem och obduktion. Vid tre större sjukdomsutbrott har besök utförts i fält. Digital köttbesiktning har erbjudits vid hemsakt samt hjälp med att begära ut och tolka Livsmedelsverkets sjukdomsregistreringar i samband med slakt. Digital bedömning av djurskydd i samband med transport till slakt har erbjudits. Webinarier har hållits för renägare och veterinärer.

SSR har tagit fram en broschyr om utfodring, smittspridning, renens sjukdomar och djurvälstånd i samarbete med renskötare, Ulrika Rockström, veterinär på Gård & Djurhälsan och Birgitta Åhman, professor emeritus inom renskötsel på SLU. Broschyren finansierades med medel från europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Broschyren finns tryckt i två versioner, en på nordsamiska och en på svenska, och finns att hämta på kansliet. Båda versionerna finns på hemsidan för nedladdning. På hemsidan finns även en kort sammanfattning med viktiga råd från broschyren på umesamiska, pitesamiska, nordsamiska och svenska.

Samarbeten

I renhälsoarbetet har SSR kontinuerlig kontakt med renägare, SLU, SVA, Gård och Djurhälsan, Jordbruksverket, distriktsveterinärer, lokala veterinärer, norska Reinhelsetjensten m.fl.

SSR deltar bland annat i det regionala djurskyddsrådet i Norrbotten för att bevaka rennäringens intressen.

Under 2024 deltog SSR i ett projekt tillsammans med SVA, Sametinget och distriktsveterinärerna, finansierat av SMHI. MNKA (Myndighetsnätverket för klimatanpassning) fokuserade drönanvändning. Projektet samlade in information och testade utfodring med drönare.

4.2 CWD och andra smittsamma sjukdomar

Handlingsplan för samebyarna om smittsamma sjukdomar. CWD

SSR har med medel från Jordbruksverket arbetat för att minska risker för ev. smittspridning av CWD och andra allvarliga smittsamma sjukdomar på ren med speciell fokus på transporter samt att öka förutsättningarna för ett effektivare arbete med att hantera ev. utbrott, provtagning och underlätta kommunikation (eller informationsspridning) mellan myndigheter och SSR:s medlemmar. Information kopplat till CWD och smittspridning kan även tillämpas för andra infektionssjukdomar hos ren, vilket innebär att arbetet får ett betydligt vidare användningsområde för kunskapen än enbart för CWD. SSR har varit rådgivande till flertalet renägare och även samebyars styrelser i deras arbete med djurhälsa och smittskydd. Information om smittskydd och CWD har kontinuerligt spridits till medlemmar under året.

Från renskötseln är det främst SSR som arbetat med frågan generellt och vi ser ett stort behov av att fortsätta med det även kommande år. Vi behöver vara förberedda om smittsamma sjukdomar hotar vår näring. Målet är att minska konsekvenserna av olika allvarliga smittsamma sjukdomar inklusive CWD, genom att bidra till en beredskap som både förebygger och snabbt påvisar en ev. smitta samt begränsar en smittspridning

4.3 Trafik

SSR arbetar kontinuerligt med frågor kopplade till både väg- och tågtrafik. Frågor som ersättningssystem, renskötarens arbetsmiljö på väg, minska antalet renpåkörningar, problem såsom ex. trasiga stängsel, underhåll samt planering för framtida åtgärder.

SSR har kontinuerliga årliga möten med polisen och med TRV, dessa möten har genomförts även under 2024.

I vissa områden har Trafikverket initierat dialogmöten med samebyarna om järnväg. SSR har varit behjälpliga med att organisera dessa möten.

SSR påbörjade under 2024 en kurs i avlivning av skadad ren på järnväg med Strukton Rail. Behovet att kunna avliva skadade renar snabbt genom avblodning efter bedövning med bultpistol fanns då det krävs skjutvapen för att avliva skadade renar, och alla anställda inte har vapenlicens. Deltagarna fick en teoretisk utbildning i bedövning med bultpistol och avblodning, samt instruktionsfilm i avblodning.

Under 2024 har SSR bistått samebyar i arbetet kring ersättning för anläggandet av Norrbottenbanan. Detta var en ny process för både samebyarna, SSR och Lantmäteriet.

SSR har också bistått samebyarna i flertalet konsultationer i trafikfrågor.

SSR påbörjade försök till närmare samarbete med Inlandsbanan genom dialogmöte mellan SSR, samebyarna och IB. Det visade sig finnas en hel del potential till förbättring i IB:s arbete gentemot renskötseln, och en hel del utmaningar med detta. Ett andra möte hölls med kansli och IB för att försöka utröna vilka förbättringsområden IB kunde börja arbeta med, enligt SSR och samebyarna. Detta visade innebära otroligt svåröverkomliga komplikationer för IB. Dock så gick IB med på att ha representanter närvarande på mötena mellan Polisen, TRV och samebyarna.

SSR har under året genomfört utbildning för Trafikverkets anställda, ytterligare utbildningar planeras genomföras under 2025.

SSR arbetar också med att sprida information till allmänheten om renar och vägtrafik. Detta arbete genomförs genom riktade inlägg via sociala medier, den informationsskrift som tagits fram har fått stor genomslagskraft. SSR har informationsmaterial som finns tillgängligt på vår hemsida. Materialet är översatt till engelska och tyska, nordsamiska och franska. Informationsinsatserna genomförs årligen, och med hjälp av andra aktörer. Detta arbete har utvecklats och kommer expandera under 2025. Liknande information ska tas fram och spridas gällande skotertrafik. Vi ser också över möjligheter att översätta informationen till ytterligare språk.

SSR har arbetat med att kartlägga möjliga samarbetspartners i arbetet med att sprida kunskap om ren i trafiken inom olika branscher, arbetet kommer fortsätta under 2025.

I arbetet med trafikersättningsnivåerna har bland annat Birgitta Åhman, SLU, gjort en översyn av de parametrar som varit inräknade i det ersättningsssystem som har varit använt under en mycket lång tid, så pass lång tid att datorprogrammet riskerar att krascha och inte kan repareras. Arbetet fortgår med att kunna använda nya siffror i praktiken, och med att undersöka vilka ytterligare parametrar som ska räknas in och vad som ska upp på förhandlingsbordet om vi ges möjlighet att förhandla detta.

2024 skickades en ansökan in från SLU till Trafikverket för medel till samordning av forskning kring trafik och renskötsel. SSR kommer att vara delaktiga i detta projekt.

SSR har också arbetat intensivt med frågor kopplade till den ökade skotertrafiken och förbudsområden. Bland annat har SSR bistått flertalet samebyar med överklagan av beslut. SSR har också genomfört flera möten med både länsstyrelse och departement för att lyfta frågan.

En annan fråga som ligger inom ramen för trafik är den ökade Heli-Ski verksamheten, SSR har tillsammans med ett antal samebyar tillskrivit ansvarigt departement för att lyfta problematiken kopplad till Heli-Ski, SSR har också haft möten med Transportstyrelsen i frågan.

4.4 Slakt av ren

SSR har under 2024 fortsatt arbetet med frågor som rör renslakt och sjukdomsregistrering samt Livsmedelsverkets planering av kontroll vid slakt. Arbetet med att förbättra och förändra dagens system kommer att fortgå. SSR kan konstatera att det finns ett fortsatt stort behov av insatser inom området.

4.5 Samisk mat och förädling

SSR har identifierat att en implementering av förordning (EU) 2019/624 artikel 12 skulle vara mycket positivt för ökat tillvaratagande av fler produkter från renen då det möjliggör ökad traditionell slakt. Förordningen ger ett undantag där det inte krävs offentlig kontroll av kött från tamren (*Rangifer tarandus tarandus*) om producenten levererar små mängder kött direkt till slutkonsumenter eller till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. Renägaren får avsalu för köttet och kan till husbehov ta tillvara på resterande delar av renen.

4.6 Rovdjursfrågor

Rovdjursfrågan är en av SSR:s prioriterade frågor Under delar av året har flera handläggare arbetat med detta insatsområde.

Dagens rovdjursförvaltning är av våra medlemmar utpekade som en av de största faktorerna gällande påverkan på utvecklingen av renskötseln såväl i tanken som i praktiken. Arbetet med att begränsa effekterna av rovdjursskadorna pågår dagligen i vårt arbete. Denna del av SSR:s näringsverksamhet innefattar enskild rådgivning i såväl rättsliga, ekonomiska som psykosociala aspekter.

En stor del av arbetet med rovdjursfrågorna handlar om att synliggöra effekterna av den förda nationella rovdjurspolitiken på ett personligt plan. I detta arbete samverkar vi med alla aktörer som kan hjälpa oss att skapa möjligheter för renskötseln att utvecklas och bestå.

Under 2024 har SSR:s rovdjursgrupp samlats digitalt.

SSR har under 2024 deltagit i flera arbetsgrupper som naturvårdsverket initierat;

- Framtagande av handlingsplan för varg inom renskötselområdet
- Naturvårdsverkets översyn av förvaltningsplaner för stora rovdjur
- Nationella rovdjursrådet
- Naturvårdsverkets ledningsnivågrupp för rovdjursfrågor

Arbetet i dessa grupper kommer fortgå även under 2025 då det är en del i det löpande arbetet.

SSR har också under 2024 fört dialog med flertalet berörda myndigheter för att lyfta frågan om rovdjur och renskötsel. SSR har haft flertalet möten med Statssekreterare Dan Eriksson, som nu avgått, där frågor kopplade till rovdjursförvaltningen varit på agendan.

Under hösten 2023 påbörjade Regeringskansliet en översyn avseende ersättning för skador orsakade av björn. SSR har deltagit i konsultation inför framtagandet av ändringar i Viltskadeförordningen.

Under 2022 erhöll naturvårdsverket tre regeringsuppdrag gällande vargförvaltningen i Sverige, SSR är konsulterad i samtliga tre uppdrag. Arbetet initierades 2022 med fortsätter under 2023/24 då uppdragen ska slutredovisas.

SSR har under 2024 deltagit i referensgruppen för Björnprojektet i Idre sameby, projektet har pågått under flera år. SSR ser resultaten från projektet som viktiga i det fortsatta arbetet med att belysa björnens predation på ren. Projektet avslutades under våren 2025

4.7 FSC – Skogsfrågor

SSR bedriver sedan en lång tid tillbaka ett strukturerat och kontinuerligt arbete med skogsfrågor. För detta arbete finns en intern skogsgrupp till stöd för kansliet som består av rennäringsrepresentanter från samebyarna. Gruppen har under 2024 genomfört digitala och fysiska möten. Skogsgruppen tillsammans med SSR deltar även vid de årliga mötena i Centrala samrådsgruppen för skogsbruk-rennärning.

Skogen och det svenska skogsbruket är ständigt under granskning. Samtidigt som efterfrågan på råvaror från skogen ökar, ställs allt högre krav på att skogens alla produkter, även de förädlade, som till exempel papper, ska vara hållbart producerade. Även anspråken på att skydda skogen ökar. Regeringen har under 2023 påbörjat en ny skogsutredning där produktion återigen är i fokus, ett delbetänkande har skickats ut på remiss, slutbetänkandet ska presenteras under 2024. SSR har en expert förordnad i utredningen. De krav som ställs på skogsproduktionen idag rimmar sällan med rennäringens behov, SSR har under 2023 fortsatt arbetet med skogsbruk/renskötsel på samtliga nivåer.

SSR deltar i flera arbets- och referensgrupper på olika nivåer och ett flertal av dess pågick under 2024.

En relativt stor del av arbetet med skogsfrågorna är kopplat till FSC. SSR är idag engagerade i FSC på ett flertal nivåer. SSR är representerade i FSC:s svenska styrelse och i FSC:s standardkommitté. En del av SSR:s dagliga arbete med skogsfrågor avser avvikelserapportering enligt FSC, vilka handläggs och bevakas av SSR:s skogshandläggare. FSC:s standard har under många år varit föremål för revision och en ny standard började gälla 2020. Arbetet med implementering den nya skogsbruksstandarden har varit omfattande. Den nya standarden har ett större och tydligare fokus på bland annat urfolksrättigheter och rätten för urfolk att aktivt påverka sin vardag. Bland annat återfinns FPIC i denna process.

Under 2023 påbörjades ett arbete med Svenska Kyrkan för att diskutera en de nordligaste stiftens anslutning till FSC, arbetet kommer att avslutas under 2024. De nordliga stiftens har anslutit sig till FSC Sverige

SSR har tillsammans med Umeå Universitet och stiftelsen Earthworm tagit fram arbetat med framtagande av en rapport med förslag på flertalet indikatorer för ett hållbart skogsbruk. I arbetet med rapporten har ett antal renskötare intervjuats, resultaten från rapporten har diskuterats under en workshop 2024 och fortsatta insatser planeras under 2025.

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket fick under 2022, 16 regeringsuppdrag, samtliga dessa regeringsuppdrag kommer att påverka samebyarna och renskötseln på olika sätt. SSR är konsulterad i samtliga dessa uppdrag, några av dessa regeringsuppdrag avslutades under 2024.

SSR deltog i utredningen avseende anpassning av EU:s avskogningsförordning, arbetet påbörjades under 2023 och avslutades under 2024.

4.8 Forskning och SSR

Det samiska folket är ett av världens mest beskrivna och beforskade urfolk. Beskrivningarna gjordes av utomstående och inte av samer själva. Samerna omnämns redan under 500-talet i etnografiska beskrivningar över norra Skandinavien. Vid slutet av 1800-talet intensifierades forskningen om samerna inom en rad discipliner, allt från genetik till antropologi till språk och ämnet lappologi. Den äldre forskningen om samer använde mycket etiskt tveksamma forskningsmetoder som utnyttjade samer, och där man utan hänsyn till de samiska lokalsamhällena, samlade in både materiell och immateriell kunskap. En stor del av det samiska kulturarvet är därför ännu idag kvar på museer, arkiv och på andra institutioner, och till stor del ännu otillgängligt för det samiska folket.

I den äldre forskningen är det tydligt att den samiska befolkningen har betraktats som ett objekt, vilket går hand i hand med det dåtida synsättet att samer och andra urfolk var underordnade majoritetsbefolkningen. Samhällets rådande idéer och ideologier påverkar val av frågeställningar, etiska överväganden, teorier och metoder vid forskning. Det förhållandet gäller än idag.

Forskningsvärldens intresse för det samiska samhället har inte minskat. Tvärtom har det ökat väsentligt de senaste 30 åren, och intresset verkar inte avta, vilket är gemensamt för alla urfolk. SSR, har under 2024 fått motta ett stort antal förfrågningar från gymnasieelever och mastersstudenter till etablerade forskningsinstitut och lärosäten, som efterfrågar alltifrån intervjuer av enskilda samer, till att ingå forskningssamarbeten med SSR. Det tar mycket resurser i anspråk för SSR.

SSR samarbetar idag med många forskare och universitet. För att skapa de bästa förutsättningarna för SSR att tillvarata organisationen och medlemmarnas intressen så har SSR tagit fram en forskningspolicy.

I policyn anges etiska riktlinjer som forskaren ska förhålla sig till. SSR får många förfrågningar om samarbeten som inte bara handlar om forskning, därför gäller dessa riktlinjer vid såväl forskning som samarbetsprojekt. För SSR är det viktigt att i de samarbeten som SSR väljer att ingå med forskare och forskningsgrupper så ska SSR ha en aktiv roll och vara delaktiga i vilka projekt som genomförs. För SSR är det viktigt att projekten har relevans och nytta för organisationen och dess medlemmar.

SSR:s forskningspolicy har fått stort genomslag och används idag av många aktörer, vilket är glädjande. För SSR är det viktigt att våra medlemmars kunskap värdesätts och lyfts fram i forskningen. I november 2024 bjöd SSR in till en forskningskonferens som samlade ett 30-tal forskare som tidigare samarbetat med SSR i olika forskningsprojekt. Konferensen syftade till att samla erfarenheter och att få en helhetsbild av vilken forskning som pågår och hur vi tillsammans kan förmedla forskningsresultaten på bästa sätt.

4.9 Konkurrerande markanvändning

För SSR är det inte den konkurrerande markanvändningen som är vägledande, utan det viktigaste arbetet är med frågor kopplade till samisk markanvändning och renens behov.

Konkurrerande markanvändning spänner över alla SSR:s insatsområden. En stor del av detta arbete riktas mot insatser för att stärka det samiska inflytandet i frågor som berör våra medlemmar, främst i frågor kopplade till naturresursförvaltning, infrastrukturprojekt och samhällsplanering. Att stödja medlemmarna i frågor kopplade till konkurrerande markanvändning är ett av SSR största insatsområden.

SSR deltar i flera olika forskningsprojekt som syftar till att belysa effekterna av konkurrerande markanvändning.

Några av de projekt som SSR deltagit i under 2024 är

- **Read fire** - Forskningsprojekt som bedrivs av SEI i samarbete med SLU, SSR och medverkande samebyar. Projektet tittar på hur skogsbränder påverkar samiska landskap och landskapsbaserade praktiker med utgångspunkt i de stora bränderna i Härjedalen 2018. Lärdomar och resultat är att utmana antaganden och ge nya perspektiv vad gäller bränders påverkan och konsekvenser. Det krävs en större medvetenhet hos myndigheter och andra aktörer. Projektets resultat indikerar att en skogsbrand förstärker de orättvisor som redan präglar skogslandskapet; vems perspektiv och vilka värden som vanligtvis kommer till tals. Projektet avslutades vid årsskiftet.
- **Ut ur skuggan**- Projektet är ett samarbete mellan SSR, Stockholm Environment Institute (SEI), Luleå tekniska universitet (LTU) och Sametinget. Syftet är att identifiera och ta fram en rutin gällande hur svenska myndigheter kan inkludera samebyar i omprövningsprocessen för vattenkraft. SSR och SEI kommer att arbeta tillsammans med samebyarna medan LTU står för de juridiska analyserna och Sametinget hjälper till att sprida rutinen till andra myndigheter. Från och med den 1 januari 2019 började nya regler att gälla för vattenkraften i Sverige med syftet att säkerställa att moderna miljövillkor uppfylls i tillstånden, enligt Miljöbalken och EU:s ramvattendirektiv. Under en 20-årsperiod kommer Mark- och miljödomstolarna att se över dessa tillstånd. För genomförandet har Havs- och vattenmyndigheten (HaV), tillsammans med andra

statliga myndigheter, tagit fram en nationell plan för omprövningen av vattenkraften. HaV har även tagit fram en vägledning för hur länsstyrelserna ska arbeta med den regionala samverkan – som ska ske inom varje avrinningsområde. Däremot är det högst oklart huruvida samebyarna ska involveras i processen och på vilket sätt. Projektet Ut ur skuggan ska producera en vägledning med konkreta åtgärder för att ta uti med vattenkraftens konsekvenser samt olika arbetssätt för myndigheter att inkludera samebyar i den regionala samverkan. Workshops med både samebyar och myndighetspersoner kommer hållas. SSR ska även ta fram en checklista för samebyar i syfte att ge dem vägledning kring hur de ska bevaka sina rättigheter i omprövningen.

- **Att undvika den gröna omställningens dilemma - Behovet av klimatkonsekvensanalyser för områden med renskötsel i Sápmi (CIA Sápmi)** Projektet är ett samarbete mellan SSR, Stockholms Universitet, SHMI, LTU och fyra samebyar. Nya klimatförhållanden gör att renskötseln behöver vara mer flexibel när de väljer och hushållar med betesmarker. Samtidigt sker en ökad naturresursutvinning och turism som kräver ny mark för verksamheterna och/eller tillgång till naturmiljöer som är kritiska för renen under vissa perioder under året.

Eftersom det inte görs några bedömningar av hur klimatförändringarna påverkar renskötseln *innan* olika beslut fattas om sådana verksamheter kan renskötselns anpassning till ett varmare klimat hindras och möjligheten att planera för ett långsiktigt och hållbart nyttjande av landskapet försvåras. Utgångspunkten i detta projekt är att bästa möjliga kunskap om hur klimatförändringar påverkar samisk renskötsel behöver tillföras beslutsprocesser som rör förändrad markanvändning. Huvudmålsättningen är därför att ta fram förslag på hur bedömningar av klimatförändringars effekter på renskötseln bäst utförs och integreras i beslutsprocesser som rör förändrad markanvändning.

4.10 Konsultationsordningen

Regeringen och förvaltningsmyndigheter har en lagstadgad skyldighet att konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Det kan handla om ärenden som har en inverkan på språket, kulturen, samiska näringar och samers ställning som urfolk.

Konsultationsordningen trädde i kraft 2022 och innebar delvis nya arbetsuppgifter för organisationen. Vilket medförde ökad arbetsbelastning och ökade kostnader. SSR ansökte därför medel för att fortsätta och förbättra rutinerna för hur organisationen ska hantera och handlägga konsultationer, vilket omfattar hela processen från konsultation till uppföljning.

SSR konsulteras i en mängd ärenden, avgörande för SSR:s deltagande har varit de extra ekonomiska resurser som tillförts organisationen. För att SSR fortsatt ska kunna delta i konsultationerna och svara upp med god kvalitet under konsultationerna måste resurser tillföras även kommande år.

SSR har utöver egna konsultationer också bistått samebyarna. Nytt för 2024 är att även kommuner och regioner omfattas av konsultationsordningen. Det har betytt fler konsultationsförfrågningar samt genomförda konsultationer. SSR har genomfört digitala och fysiska utbildningar för kommuner och även för sameföreningar. SSR har försökt vara behjälplig gällande de frågor som uppstår för både konsultationsskyldiga och konsultationsberättigade. Medlemsservicen har därmed ökat i och med att kommuner och regioner nu omfattas av konsultationsordningen. SSR har erbjudits och avstått 204 ärenden där antingen en berörd sameby eller SSR själv bedömt att SSR:s deltagande ej är nödvändigt (jämfört med 83 avstådda ärenden år 2023). SSR har utöver de avstådda konsultationerna också genomfört och avslutat ca. 95 konsultationer inom ett flertal områden, utöver dessa har ett antal konsultationer påbörjats under 2024 men ej avslutats innan årsskiftet. SSR har i flera av konsultationerna deltagit på begäran av berörd sameby. Det gäller främst ärenden gällande olika typer av markanvändning, exempelvis upplåtelse till tävlingar på mark som förvaltas av staten, anläggande av nya ledningar, trafikärenden, gruvärenden och skogsavverkningar. SSR har också genomfört ett antal konsultationer på eget initiativ under året. Det gäller främst ärenden av mer omfattande karaktär, bland annat licensjakt på rovdjur, reservat/områdesskydds ärenden och olika utredningar och kulturärenden. De ärenden som sameföreningarna har velat ha hjälp i handlar om olika kommunala planer som rör samisk hälsa, skola, äldreomsorg, förskola, modersmålsundervisning m.m.

SSR har även under 2024 ingått i ett projekt vars syfte är att utvärdera konsultationsordningen ur ett samiskt perspektiv. Projektet är ett samarbete mellan SEI, SSR och Sametinget. SSR bistår med expertkunskap, erfarenheter och statistik.

5.0 Rådgivning

Att erbjuda medlemmarna juridiskt stöd och rådgivning och annan rennärsrelaterad rådgivning är en central del av SSR:s kansliverksamhet. Denna del utgör en grundsten i SSR:s

medlemsservice, och är viktig för våra medlemmar. Vår rådgivningsfunktion, vilket innefattar samtlig kanslipersonal arbetar med såväl avgränsade frågeställningar som principiella frågor:

- Avgränsade frågeställningar:
 - Ofta rådgivning per telefon
 - Prioritering av samebyfrågor före frågor av enskild natur
 - Medlemsfrågor
 - Samhällsplaneringsärenden
 - Remissarbeten gällande lagar och förordningar
- Principiella områden som SSR varit verksamma inom är bland annat:
 - Rennäringens markanvändning inom områden som rovdjur, vindkraft och gruvor.
 - Som ombud för samebyarna i olika tillståndsprojekt
 - Vargens utbredning i renkötselområdet
 - FSC
 - Frågor kopplade till älgjakt
 - Skyddsjaktsärenden

5.1 Översyn av rennäringslagen

Renmarkskommittén tillsatts av regeringen 2021. Kommitténs uppdrag var bland annat lämna förslag till ny renkötsellag som ska ersätta den nuvarande rennäringslagen. SSR har ingått i utredningen med en expert samt en sakkunnig. SSR har under 2024 arbetat aktivt med de frågor som Renmarkskommittén har behandlat. Flera möten med utredningens sekretariat har genomförts. Till stöd i SSR:s arbete har en mindre arbetsgrupp upprättats, bestående av tre personer som utsetts vid SSR:s ordförandekonferens samt ordförande, expert och sakkunnig. Möten med arbetsgruppen har genomförts under 2024.

Regeringen beslutade den 19 december 2024 att Renmarkskommitténs arbete skulle upphöra. Inför beslutet hade inte företrädare för regeringen fört dialog med SSR, eller någon annan företrädare för det samiska folket.

5.2 Samebyarnas interna organisering

I Renmarkskommitténs arbete ingick även att föreslå ny författningsreglering för samebyarnas interna organisering, beslutsfattande och regler för medlemskap.

Frågor kring samebyarnas framtida organisering har diskuterats ett flertal gånger i SSR:s interna arbetsgrupp samt på styrelsemöten och vid de regionala mötena. SSR strävar efter en öppen och transparent process med samebyarna för att de ska kunna påverka inriktning och resultat på arbetet. Trots att Renmarkskommittén har avslutat sitt uppdrag har SSR beslutat att fortsätta arbetet med vissa av de frågor som kommittén har behandlat i utredningen. Prioriterade frågor för organisationen är förvaltning av jakt och fiske och samebyarnas interna organisering, beslutsfattande och medlemskap.

5.3 Wayfinders Circle

Sedan 2020 ingår SSR i Wayfinders Circle, som organiseras och drivs av Pawanka Fund och Nia Tero. Tanken med projektet är att olika urfolk i världen ska dela med sig av sina erfarenheter och lära av varandra. SSR har deltagit på ett flertal möten med Wayfinders Circle under året. I juni 2024 anordnade ett möte i Mongoliet. Vid mötet diskuterades bland annat frågor om

hållbar förvaltning av marker, klimatomställningens påverkan på urfolk, och språkrevitalisering.

Det arbete som SSR bedriver inom ramen för Wayfinders Circle är kopplat till Renmarkskommitténs arbete och samebyarnas interna organisering. I arbetet ingår även frågor relaterade till förvaltningsmodeller och samisk traditionell kunskap.

6.0 Opinionsarbete

Även under 2023 har SSR haft möten med företrädare för riksdag och regering. Bland dessa möten återfinns diskussioner med politiska företrädare från landsbygds- och infrastrukturdepartementet, miljödepartementet samt enskilda riksdagsledamöter. Styrelsen representerad av ordförande, vice ordförande har tillsammans med verksamhetschefen bedrivit detta arbete.

7.0 Ekonomi och administration

SSR arbetar kontinuerligt med att stärka SSR:s ekonomi, för att möta de krav som ställs på organisationen. Frågor kopplade till ekonomi är en prioriterad fråga. SSR redovisar ett positivt resultat för 2024. Det positiva resultatet 2024 grundar sig på att den vakanta tjänsten för kulturhandläggare försenades några månader.

Styrelse och ledning fortsätter att arbeta för att stärka och förbättra SSR:s rutiner kontinuerligt. Detta arbete får naturligtvis inte stanna av utan måste fortgå kontinuerligt. Ett större fokus kommer nu att läggas på att finna en långsiktig finansiering för SSR.

Styrelsen tillsatte under 2012 en budgetgrupp vilken fungerar som AU, gruppen sammanträder 3 - 4 ggr per år. Budgetgruppen har föreslagit ett antal åtgärder som skall genomföras på såväl kort som lång sikt för att stärka SSR. Det huvudsakliga fokuset för arbetet ligger nu på att finna långsiktiga finansieringslösningar samt arbeta fram budgetunderlag.

7.1 Kulturnämnden

Sametinget och dess Kulturnämnd har sedan flera år tillbaka ett uppdrag att fatta beslut om medelstilldelning i frågor som rör kulturfrågor och organisationsstöd. För att kunna genomföra detta uppdrag så erhåller man årligen ett anslag från Samefonden på ca 5 miljoner kronor. Detta är i moralisk mening pengar som "tillhör" samebyarna.

Med utgångspunkt från de av Samefonden beviljade medlen fördelar Kulturnämnden varje år medel till de samiska organisationerna.

Med vårt verksamhetsstöd i botten har SSR under ett antal år lyckats att utöka verksamheten med hjälp av olika projektmedel. Dessa medel har kommit från bland annat EU och Sametinget.

För att utöka verksamheten krävs dock ytterligare anslag vilket SSR kontinuerligt arbetar för.

Respekten för de mänskliga rättigheterna och kunskapen om rättigheterna är beroende av att olika organisationer, grupper och intressen kan komma till tals. Det är således av yttersta vikt att det finns ekonomiska möjligheter för dessa organisationer att föra fram sina kunskaper och erfarenheter. SSR menar att det finns ett behov av ett stabilt stöd som inte är projekt styrt utan lämnar utrymme för organisationens egna prioriteringar.

7.2 Slutord

SSR:s ambition är organisationen nu ska aktivt fokusera på utveckling av SSR för att vi på bästa sätt ska kunna möta alla de utmaningar som vi och våra medlemmar står inför. I vårt framtida arbete skall vi verka för att bedriva en offensiv, stark och ledande organisation. Ett starkt samiskt civilsamhälle är en förutsättning för arbetet med att stärka samiska rättigheter.

Umeå 2025-04-30

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jenny Wik Karlsson', with a long horizontal flourish extending to the right.

Jenny Wik Karlsson
Verksamhetschef